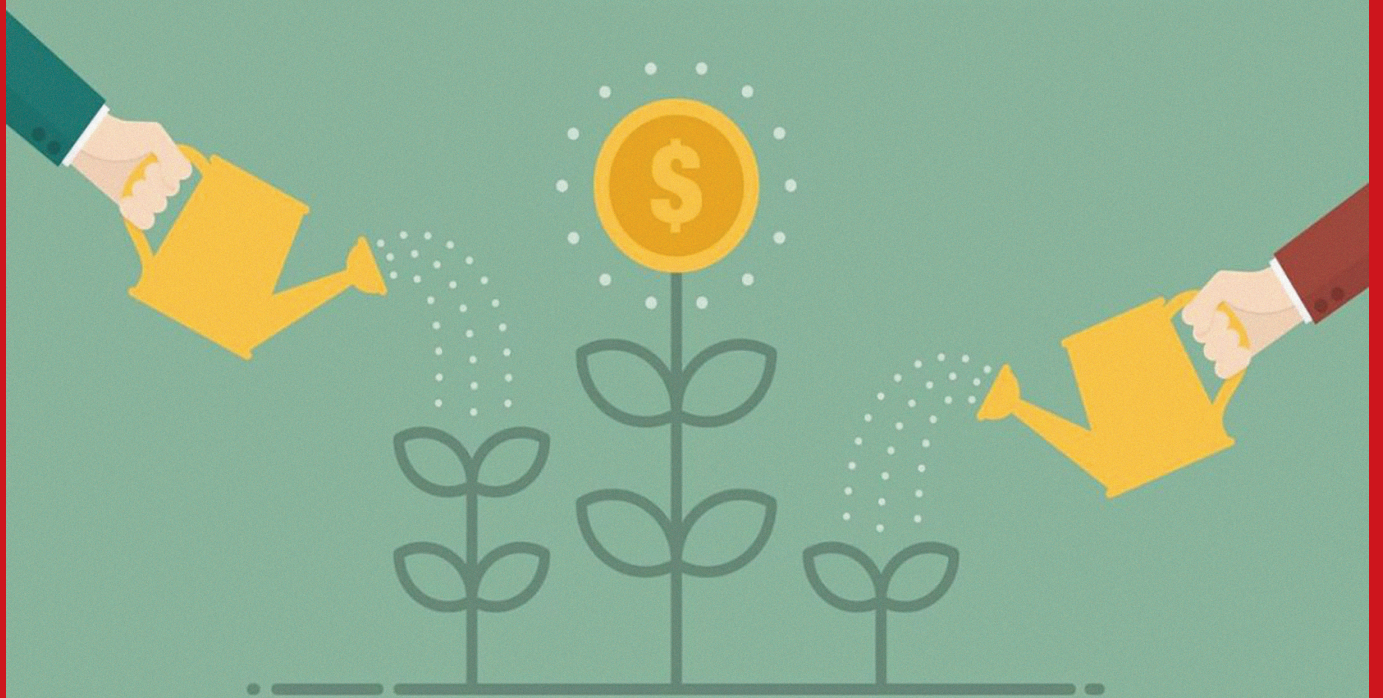

اقتصادسنج

معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران

اقتصادسنج

معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران

شماره دهم

موضوع این شماره:

نمایی از آمارهای اقتصادی منتخب

ناشر:

معاونت بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تاریخ انتشار: آبان ۱۴۰۳

چاپ: روابط عمومی

سردبیر: دیاکو حسینی

دبیر تحریریه: عاطفه قاسمیان

تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):

مهسا رجبی نژاد، مریم علم‌الهدی، فاطمه علیزاده آغ اسمعیلی، شراره کامرانی

اینفوگرافیک: مهسا رجبی نژاد

معاونت بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

۴ اقتصاد ایران و کشورهای همسایه در یک نگاه

چالش‌ها و تحولات اقتصادی اخیر در منطقه

۶ بودجه

بودجه ۱۴۰۴ در مسیر تحول یا تکرار

۸ مالیات

رشد حقیقی محدود عملکرد درآمدهای مالیاتی

تحقق مالیات در سایه بودجه

۱۰ انباشت بدهی

استمرار روند افزایشی بدهی دولت به بخش خصوصی

۱۲ اقتصاد گردشگری

موزه‌ها؛ از رونق جهانی تا چالش‌های ایران

۱۳ موتور محرک اقتصاد گردشگری ترکیه

۱۴ تجارت

کاهش سرعت تضعیف تراز تجاری

ایران

تحولات اخیر

- شتاب گرفتن رشد اقتصادی به ۵ درصد در سال ۲۰۲۳/۲۴، با محوریت بخش نفت و خدمات که نشان‌دهنده بهبود نسبی عملکرد اقتصادی است.
- رشد ۱۴/۷ درصدی تولید ناخالص داخلی نفتی و افزایش حجم صادرات نفت خام در سال ۲۰۲۳/۲۴
- در پنج ماه اول سال ۲۰۲۴/۲۵، رشد ۱۰ درصدی صادرات غیرنفتی و ۵/۵ درصدی واردات باعث کاهش ۱۳ درصدی کسری تجاری غیرنفتی شده است.

چشم‌انداز ۲۰۲۵

رشد اقتصادی	رشد مصرف بخش خصوصی	رشد صادرات	رشد واردات
۲/۹%	۲/۵%	۴/۲%	۳%
رشد سرمایه‌گذاری	نرخ تورم	نسبت بدهی به GDP	رشد تولید کارهای کلان‌های
۵%	۳۰%	۳۱/۵%	۱/۷%

چالش‌های کلیدی

- کاهش رشد بخش نفتی و محدودیت‌های رشد بخش غیرنفتی
- نرخ پایین اشتغال، مشارکت محدود زنان در بازار کار، افزایش جمعیت سالمند و مهاجرت نیروی کار ماهر
- کسری بودجه دولت و کمبود انرژی و آب

عراق

تحولات اخیر

- رشد ۵/۶ درصدی بخش غیرنفتی در سال ۲۰۲۳، که از طریق توسعه خدمات عمومی و بهبود تولیدات کشاورزی به دست آمد و بخشی از کاهش تولید نفت را جبران کرد.
- تلاش‌های عراق در جهت ساده‌سازی فرایند مالیاتی باعث افزایش ۲۲ درصدی درآمدهای مالیاتی تا اوایل آگوست ۲۰۲۴ شد که به تقویت درآمدهای غیرنفتی کمک کرده است.
- با وجود نوسانات در حساب جاری، ذخایر ارزی عراق در سطح قابل توجه ۹۸/۵ میلیارد دلار یا معادل ۱۰/۷ ماه واردات در سه ماهه اول ۲۰۲۴ باقی مانده است.

چشم‌انداز ۲۰۲۵

رشد اقتصادی	رشد مصرف بخش خصوصی	رشد صادرات	رشد واردات
۴%	۲/۱%	۴/۸%	۱/۲%
رشد سرمایه‌گذاری	نرخ تورم	نسبت بدهی به GDP	رشد تولید کارهای کلان‌های
۳/۶%	۳/۳%	۵۷/۳%	۵%

چالش‌های کلیدی

- کاهش رشد تولید ناخالص داخلی در نتیجه کاهش تولید نفت و توقف صادرات از طریق خط لوله اقلیم کردستان به دلیل توافق اوپک پلاس و کاهش‌های داوطلبانه
- آسیب‌پذیرتر شدن عراق در برابر نوسانات بازار نفت و شوک‌های خارجی به دلیل سیاست‌های مالی انبساطی و هزینه‌های بالا در بخش دستمزد و یارانه‌های اجتماعی

ارمنستان

تحولات اخیر

- ارمنستان مبادلات تجاری خود را دو برابر کرده و صادرات با رشد ۱۳۴ درصدی سهم قابل توجهی را به خود اختصاص داده است.
- با افزایش کفایت سرمایه و کاهش وام‌های غیرجاری، ثبات بخش بانکی حفظ شده و سودآوری بانک‌ها بهبود یافته است.
- نرخ فقر مطلق به کاهش خود ادامه داده و به ۲۳/۷ درصد رسیده که نشان‌دهنده بهبود نسبی وضعیت معیشتی در جامعه ارمنستان است.

چشم‌انداز ۲۰۲۵

رشد اقتصادی	رشد مصرف بخش خصوصی	رشد صادرات	رشد واردات
۵%	۴/۹%	۱۵-%	۱۳-%
رشد سرمایه‌گذاری	نرخ تورم	نسبت بدهی به GDP	رشد تولید کارهای کلان‌های
۸%	۲/۳%	۵۳/۸%	۶/۴%

چالش‌های کلیدی

- کاهش ورود سرمایه و صادرات مجدد باعث کندی رشد اقتصادی شده است.
- محدودیت در سرمایه‌گذاری خصوصی و کمبود نیروی کار ماهر
- مهاجرت و کاهش جمعیت به تضعیف نیروی کار داخلی منجر شده‌اند.

قزاقستان

تحولات اخیر

- دولت قزاقستان با افزایش ۲۱/۴ درصدی حداقل دستمزد، که در مقایسه با سال ۲۰۲۱ به صورت اسمی دو برابر و به صورت واقعی ۷ درصد افزایش یافته است، تلاش کرده تا استانداردهای زندگی را بهبود بخشد.
- کاهش واردات کالا و افزایش صادرات خدمات باعث بهبود تراز تجاری این کشور شده، که در نیمه دوم سال ۲۰۲۳ به ۱۱/۳ میلیارد دلار رسیده است.
- ذخایر بین‌المللی قزاقستان به ۴۱ میلیارد دلار افزایش یافته که معادل پوشش حدود هشت ماه واردات است و به حفظ ثبات اقتصادی و پایداری در برابر شوک‌های خارجی برای این کشور کمک کرده است.

عمان

تحولات اخیر

- در سه ماهه اول ۲۰۲۴، تولید ناخالص داخلی واقعی ۱/۷ درصد رشد کرد که ناشی از افزایش ۴/۵ درصدی در فعالیت‌های غیرنفتی، به ویژه در بخش‌های کشاورزی، فرآورده‌های نفتی پالایشی، حمل‌ونقل و ذخیره‌سازی بود.
- بدهی عمومی عمان در نیمه اول ۲۰۲۴ به ۳۳/۹ درصد از تولید ناخالص داخلی کاهش یافت که نشان‌دهنده تعهد مقامات به مهار بدهی عمومی و تقویت وضعیت مالی کشور است.
- اشتغال در سال ۲۰۲۳ حدود ۲/۵ درصد افزایش یافت و پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۴ نیز به میزان ۲/۴ درصد رشد کند. این رشد بیشتر ناشی از افزایش اشتغال زنان بوده است.

پاکستان

تحولات اخیر

- بخش کشاورزی در سال مالی ۲۰۲۴ رشدی ۶/۳ درصدی را تجربه کرد که بالاترین میزان در ۱۹ سال اخیر است. این رشد باعث افزایش ۵ درصدی درآمد واقعی نیروی کار کشاورزی و سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی به ۲۲/۷ درصد شد.
- کسری حساب جاری از ۱ درصد تولید ناخالص داخلی در سال مالی ۲۰۲۳ به ۰/۲ درصد در سال مالی ۲۰۲۴ کاهش یافت و تراز پرداخت‌ها به مازاد ۰/۸ درصدی تولید ناخالص داخلی رسید. همچنین، ذخایر بین‌المللی به ۱۰/۶ میلیارد دلار افزایش یافت که معادل ۱/۹ ماه واردات است.
- تورم کل از میانگین ۲۹/۲ درصد در سال مالی ۲۰۲۳ به ۲۳/۴ درصد در سال مالی ۲۰۲۴ کاهش یافت. این کاهش شامل کاهش ۴۵۰ واحدی نرخ بهره سیاستی به ۱۷/۵ درصد بوده است.

چشم‌انداز ۲۰۲۵

رشد اقتصادی	رشد مصرف بخش خصوصی	رشد صادرات	رشد واردات
۴/۷%	۵/۲%	۶%	۵%
رشد سرمایه‌گذاری	نرخ تورم	نسبت بدهی به GDP	رشد تولید کارهای کلان‌های
۴%	۷%	۲۳/۹%	۱/۳%

چالش‌های کلیدی

- پتانسیل رشد اقتصادی قزاقستان محدود شده است، زیرا بهره‌وری در وضعیت رکود قرار دارد و این کشور همچنان به صنایع استخراجی وابسته است، که مانع تنوع بخشی و توسعه پایدار می‌شود.
- رقابت‌پذیری و رشد بخش خصوصی به دلیل وجود انحرافات بازار و موانعی که عملکرد شرکت‌ها را محدود می‌کنند، آسیب دیده است؛ همچنین نیاز به بهبود کارایی شرکت‌های دولتی و ایجاد چارچوب حکمرانی قوی احساس می‌شود.

چشم‌انداز ۲۰۲۵

رشد اقتصادی	رشد مصرف بخش خصوصی	رشد صادرات	رشد واردات
۲/۷%	۳/۳%	۳/۳%	۳/۷%
رشد سرمایه‌گذاری	نرخ تورم	نسبت بدهی به GDP	رشد تولید کارهای کلان‌های
۴/۲%	۱/۴%	۳۵%	۴/۳%

چالش‌های کلیدی

- اجرای قانون جدید حمایت اجتماعی و ارائه مزایای غیرمستقیم به اقشار آسیب‌پذیر، فشار مالی بر بودجه دولت را افزایش داده است.
- چالش بیکاری جوانان همچنان باقی است و اقداماتی مانند ایجاد مشاغل جدید برای عمانیان و ارائه انگیزه‌های مالی به شرکت‌ها برای استخدام عمانیان، در جهت رفع این چالش انجام شده‌اند.

چشم‌انداز ۲۰۲۵

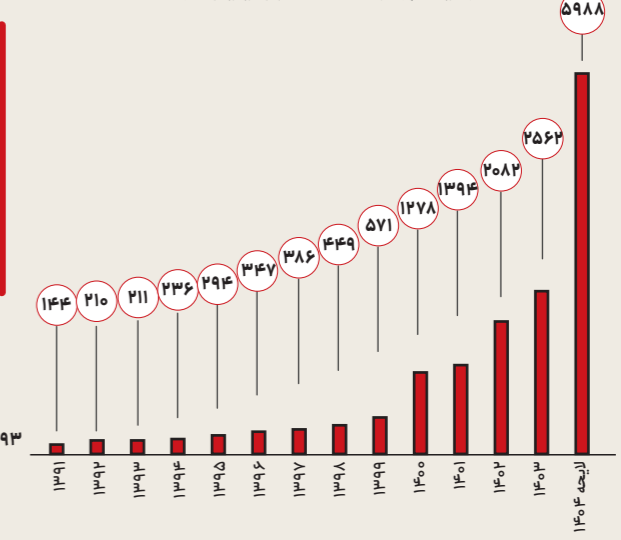
رشد اقتصادی	رشد مصرف بخش خصوصی	رشد صادرات	رشد واردات
۲/۸%	۲/۷%	۱/۳%	۳/۴%
رشد سرمایه‌گذاری	نرخ تورم	نسبت بدهی به GDP	رشد تولید کارهای کلان‌های
۲/۶%	۱۱%	۷۳/۸%	۴/۴%

چالش‌های کلیدی

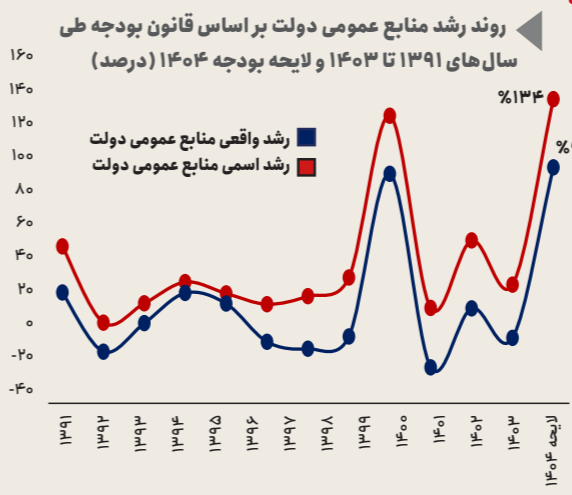
- عدم تعادل‌های مالی و خارجی، همراه با تشدید سیاست‌های پولی جهانی، باعث افزایش فشار بر قیمت‌های داخلی و ذخایر ارزی شده است که ریسک نکول بدهی را در ابتدای سال مالی ۲۰۲۴ افزایش داده است.
- با وجود بهبود نسبی اقتصادی، درآمد واقعی نیروی کار کاهش یافته و تورم بالا باعث افزایش فقر در سال مالی ۲۰۲۴ شده است.

بودجه ۱۴۰۴ در مسیر تحول یا تکرار

منابع عمومی دولت بر اساس قانون بودجه طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۳ و لایحه بودجه ۱۴۰۴ (هزار میلیارد تومان)

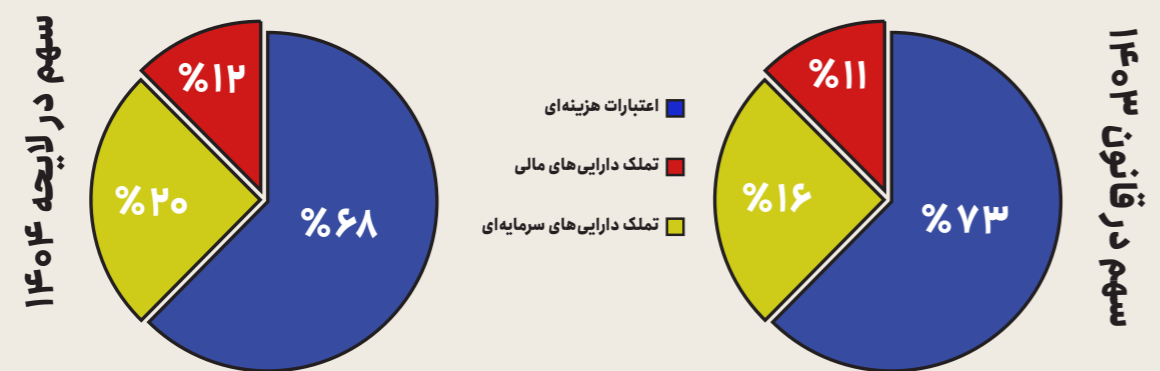
منابع عمومی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۴ در حدود ۶ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. این رقم در مقایسه با رقم حدود ۲۶۰۰ هزار میلیارد تومان در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، رشد ۱۳۴ درصدی را نشان می‌دهد اگر نرخ رشد واقعی را که با نرخ تورم تعدیل شده است در نظر بگیریم به نرخ رشد ۹۳ درصدی در مقایسه با سال گذشته می‌رسیم.

رشد منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به دلیل اضافه شدن برخی ارقام فرابودجه‌ای در جداول کلان است. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با تطبیق قانون بودجه سال ۱۴۰۳ با لایحه بودجه سال آینده، این رشد را ۶۸ درصد محاسبه کرده است.

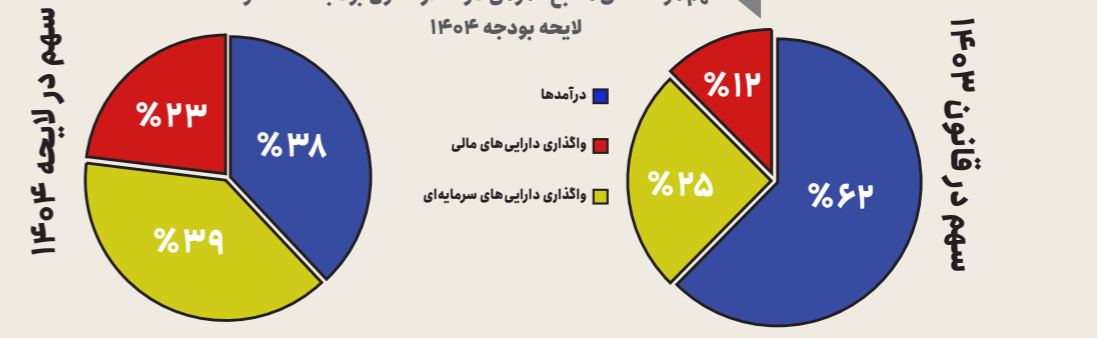
بودجه ۱۴۰۴ در مسیر تحول یا تکرار

سهم مولفه‌های مصارف عمومی دولت از قانون بودجه ۱۴۰۳ و لایحه بودجه ۱۴۰۴

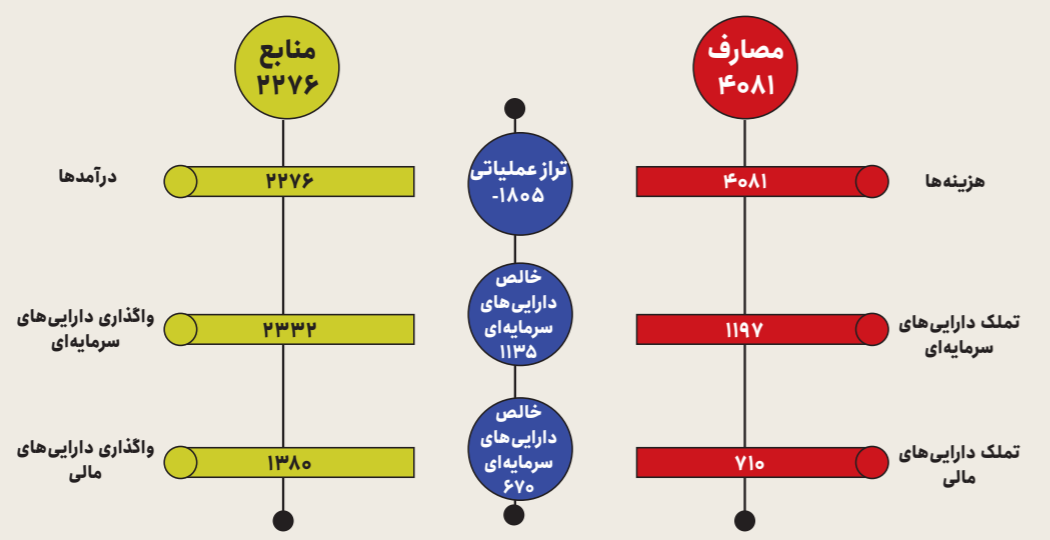
مصارف عمومی دولت شامل اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی است. بررسی ترکیب این سه جزء نشان می‌دهد بخش عمده مصارف عمومی دولت را اعتبارات هزینه‌ای تشکیل می‌دهد به طوری که ۶۸ درصد از مصارف عمومی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۴ است. واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای ۲۰ درصد و واگذاری دارایی‌های مالی نیز ۱۲ درصد از کل مصارف عمومی دولت است. رتبه این ۳ جزء در قانون بودجه سال جاری نیز به همین صورت بوده، اما این نسبت‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کمی متفاوت است به طوری که اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و تملک دارایی‌های مالی به ترتیب ۷۳، ۱۶ و ۱۱ درصد هستند. بر اساس محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس، در صورتی که لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بر اساس قانون بودجه سال ۱۴۰۳ استاندارد شود، باز هم رتبه این ۳ جزء، بدون تغییر می‌ماند اما مقادیر آن متفاوت است به طوری که اعتبارات هزینه‌ای ۷۸ درصد، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۴ درصد و تملک دارایی‌های مالی نیز ۸ درصد خواهد بود.

سهم مولفه‌های منابع عمومی دولت از قانون بودجه ۱۴۰۳ و لایحه بودجه ۱۴۰۴

منابع عمومی دولت شامل درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی است. ترکیب این سه جزء، در لایحه بودجه ۱۴۰۴ تقریباً به همدیگر نزدیک هستند. واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای ۳۹ درصد، درآمدها ۳۸ درصد و واگذاری دارایی‌های مالی ۲۳ درصد از کل منابع عمومی دولت را تشکیل می‌دهند که با قانون بودجه سال ۱۴۰۳ متفاوت است. در قانون بودجه سال جاری، بیش از ۶۰ درصد منابع را درآمدهای دولت تشکیل داده و سهم واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی به ترتیب ۲۵ و ۱۲ درصد است. با این حال، بر اساس محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس، در صورتی که لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بر اساس قانون بودجه سال ۱۴۰۳ استاندارد شود، ترکیب منابع عمومی دولت به ۱۹، ۶۶ و ۱۵ درصد برای به ترتیب درآمدها، واگذاری دارایی‌های مالی و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای خواهد بود.

ترازهای لایحه بودجه ۱۴۰۴ (هزار میلیارد تومان)

کسری تراز عملیاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۴ برابر با ۵۰۸۱ هزار میلیارد تومان است. این کسری در قانون بودجه ۱۴۰۳ برابر با ۱۸۲ هزار میلیارد تومان بوده است. بر اساس محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس، در صورتی که لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بر اساس قانون بودجه سال ۱۴۰۳ استاندارد شود، کسری تراز عملیاتی برابر با ۵۲۷ هزار میلیارد تومان خواهد بود. علاوه بر این، خالص دارایی‌های سرمایه‌ای ۶۲ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

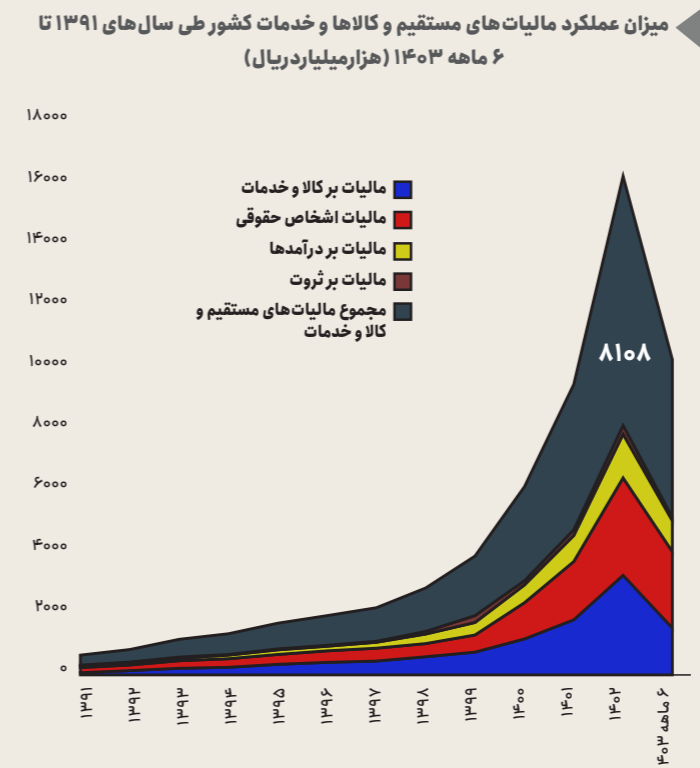
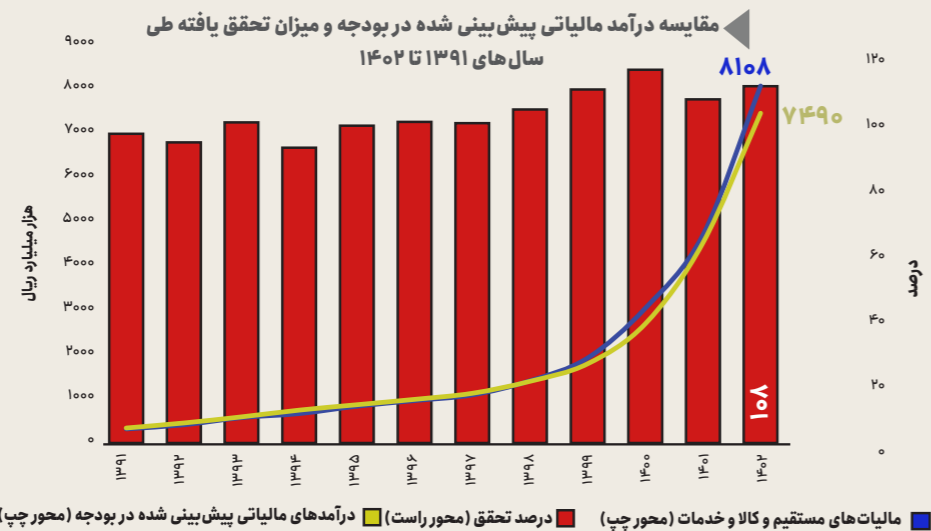
بخشی از رشد قابل توجه بودجه ۱۴۰۴، به دلیل در نظر گرفتن برخی اقلام فرابودجه‌ای در ماده واحده و جداول کلان بوده است. این اقلام، شامل تأدیه بدهی، نفت بنیه دفاعی و طرح‌های خاص، استقراض از صندوق، هدفمندی و سایر مواردی است که در لایحه بودجه سال آینده یکپارچه شده است و در مجموع بر اساس محاسبه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برابر با ۷۱۹/۱ هزار میلیارد تومان است.

تحقق مالیات در سایه بودجه؛ تطابق اعداد پیش‌بینی و عملکرد در یک دهه

رشد حقیقی محدود عملکرد درآمدهای مالیاتی

طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷، نسبت مالیات محقق شده (مجموع مالیات‌های مستقیم و کالا و خدمات) به مقادیر پیش‌بینی شده در بودجه بین ۸۹ تا ۹۸ درصد متغیر بوده است، اما از سال ۱۳۹۸ تا سال ۱۴۰۲، آمار موجود، تحقق مالیاتی بیش از برآورد دولت را نشان می‌دهد. در واقع میزان تحقق اهداف بودجه در حوزه مالیات‌های وصولی در سال‌های اخیر درصد بالایی بوده است. بیشترین نسبت درآمد مالیاتی محقق شده مربوط به سال ۱۴۰۰ بوده که برابر با ۱۱۳ درصد است.

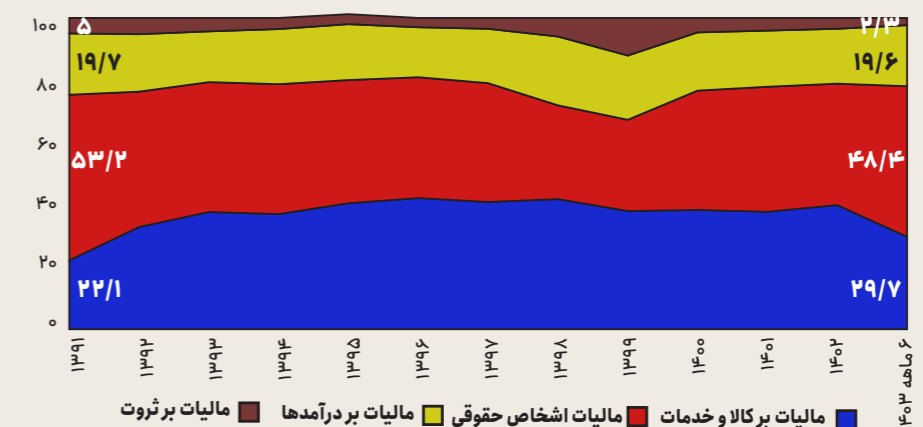
بی‌تردید اقداماتی همچون هوشمندسازی نظام مالیاتی، اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، که به شناسایی هزاران حساب شخصی با فعالیت تجاری و افراد حقیقی بدون پرونده مالیاتی با گردش مالی بسیار بالا منجر می‌شود، می‌تواند نقشی کلیدی در بهبود عملکرد مالیات‌ستانی ایفا کند. این رویکردها، همراه با تقویت قوانین مالیاتی کشور و همچنین انجام اقداماتی برای ارتقای کارآمدی فرآیندهای اجرایی، می‌تواند به تحقق درآمدهای مالیاتی و افزایش سهم آن از منابع بودجه‌ای کمک شایانی نماید.

مالیات در ایران به دو دسته مالیات‌های مستقیم (مالیات بر اشخاص حقوقی، مالیات بر درآمدها، مالیات بر ثروت) و مالیات‌های غیرمستقیم شامل مالیات بر کالا و خدمات و مالیات بر واردات تقسیم می‌شود. بررسی روند تحقق درآمدهای حاصل از مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات طی یازده سال درآمد مالیاتی کشور از محل این اقلام، از حدود **۳۲ هزار میلیارد تومان** در سال ۱۳۹۱ به بیش از حدود **۸۱۱ هزار میلیارد تومان** در سال ۱۴۰۲ رسیده است (افزایش ۲۵/۴ برابری رقم اسمی). در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نیز، درآمدهای مالیاتی کشور به بیش از **۵۱۳ هزار میلیارد تومان** رسیده است که با فرض استمرار روند فعلی در پایان سال ۱۴۰۳، به **۱۰۳ هزار میلیارد تومان** افزایش خواهد یافت.

بر اساس ارقام اسمی، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۲، به طور متوسط درآمد مالیاتی دولت، سالیانه حدود ۳۴ درصد و در ۶ ماهه نخست ۱۴۰۳ نیز نسبت به مدت مشابه سال قبل، حدود ۴۹ درصد افزایش داشته است که با در نظر گرفتن نرخ تورم مصرف‌کننده، رشد حقیقی آن به مراتب کمتر و حدود ۱۵ درصد برآورد می‌شود.

سهم بخش‌های مالیاتی از مجموع مالیات‌های مستقیم و کالاها و خدمات (درصد)

تغییرات سهم ردیف‌های مالیاتی وصول شده طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۶ ماهه نخست ۱۴۰۳ ارائه شده است. سهم مالیات بر درآمد از کل درآمدهای مالیاتی طی این بازه زمانی تغییر چشم‌گیری نکرده است. یکی از توضیحات احتمالی برای این امر، کاهش قدرت خرید و سرکوب دستمزدها است. همچنین سهم مالیات بر ثروت از کل درآمدهای مالیاتی نیز طی سال‌های مورد بررسی در محدود ۳ تا ۶ درصد بوده است. این امر حاکی از این است که اضافه نمودن ردیف‌های مالیاتی همچون مالیات بر خودرو لوکس و خانه‌های خالی به طور عمومی نتوانسته است سهم این نوع از مالیات را از کل درآمدهای مالیاتی افزایش دهد.

نسبت درآمدهای مالیاتی به GDP در لایحه ۱۴۰۴؛

۵/۵ درصد (افزایش جزئی نسبت به قانون ۱۴۰۳)

با احتساب مالیات بر واردات

رشد درآمدهای مالیاتی پیش‌بینی شده در سال ۱۴۰۴؛

۴۴ درصد

مجموع درآمد حاصل از مالیات‌های مستقیم و کالا و خدمات در لایحه بودجه ۱۴۰۴؛

۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان

رشد ۳۹ درصدی نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۳

نسبت درآمدهای مالیاتی به GDP در کشورهای OECD؛

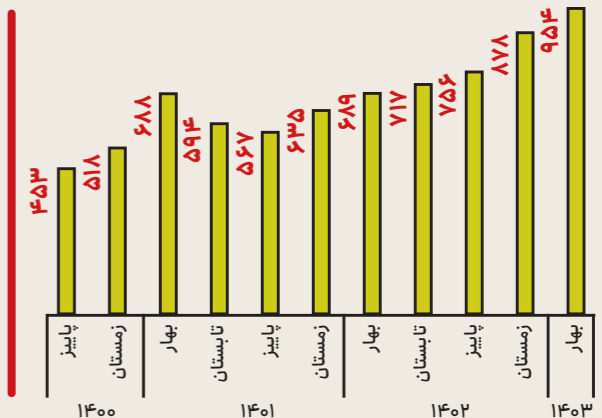
۳۴ درصد

نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی در ایران (۵/۵ درصد) نسبت به متوسط کشورهای در حال توسعه (۱۲ درصد) و متوسط کشورهای عضو OECD (۳۴ درصد) پایین تر است. این نسبت نشان می‌دهد **سایر کشورها در مقایسه با ایران به طور بهینه‌ای از مالیات برای مدیریت منابع اقتصادی خود استفاده می‌کنند.**

با توجه به اهمیت بخش‌های مالیات بر اشخاص حقوقی غیر دولتی و مالیات بر ارزش افزوده، این دو بخش در مجموع نزدیک به ۶۱ درصد درآمدهای مالیاتی دولت را در نیمه نخست سال ۱۴۰۳ و ۵۷/۵ درصد درآمدهای مالیاتی را در سال ۱۴۰۲ تشکیل داده‌اند.

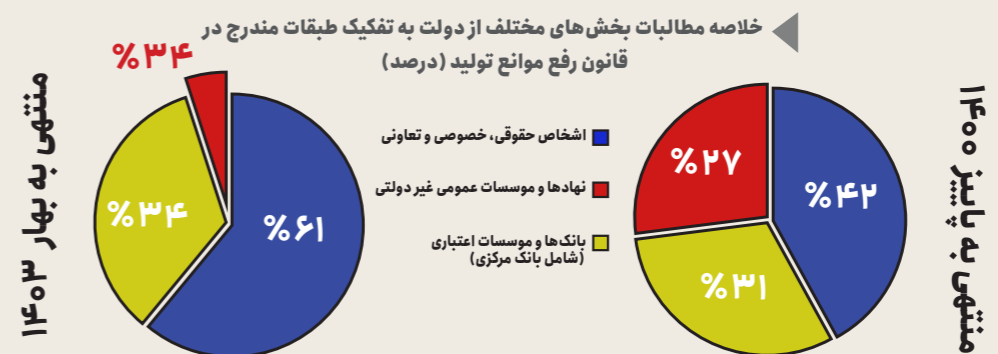
مطالبات بخش خصوصی از دولت چقدر است؟ پاسخ به این سوال را می توان در گزارش های دولتی جست وجو کرد که در آنها، بدهی دولت و شرکت های دولتی ارائه می شود. بر اساس قانون رفع موانع تولید، دولت موظف است جدول بدهی ها و مطالبات خود و شرکت های دولتی را در سه طبقه ارائه دهد. این سه طبقه شامل «اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی»، «بانک ها و مؤسسه های اعتباری» و «نهادهای و مؤسسات عمومی غیر دولتی» است. بر این اساس می توان طبقه اول را به عنوان مطالبات بخش خصوصی از دولت در نظر گرفت.

مطالبات اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی از دولت (هزار میلیارد تومان)

بررسی روند فصلی بدهی دولت به اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی از پاییز ۱۴۰۰ تا بهار ۱۴۰۳ نشان می دهد مطالبات بخش خصوصی از دولت افزایش یافته است؛ به طوری که این رقم از ۴۵۳ هزار میلیارد تومان در پایان پاییز ۱۴۰۰ به ۹۵۴ هزار میلیارد تومان در پایان بهار ۱۴۰۳ رسیده است. چنانچه اطلاعات مربوط به مطالبات بخش خصوصی از شرکت های دولتی را نیز به این رقم اضافه کنیم، در پایان بهار ۱۴۰۳، این رقم به حدود **۱۵۰۱ هزار میلیارد تومان** هم می رسد.

۹٪؛ افزایش مطالبات اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی از دولت در بهار ۱۴۰۳ نسبت به زمستان سال قبل

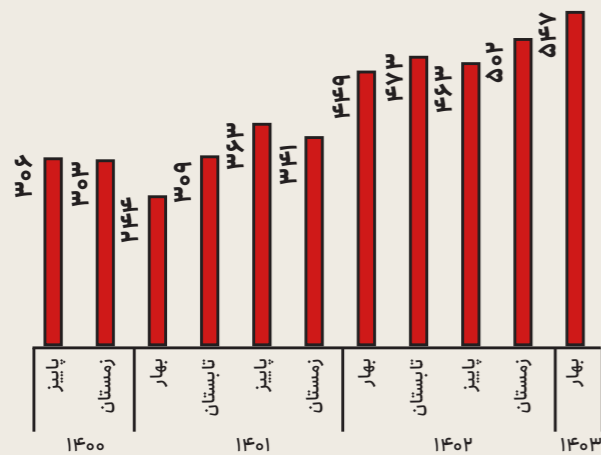

در پایان پاییز ۱۴۰۰ ارزش مطالبات اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی از دولت، معادل ۴۵۳ هزار میلیارد تومان بوده است. این میزان ۴۲ درصد از کل بدهی های دولت را در این زمان تشکیل می داده است.

در پایان بهار سال جاری، مطالبات بخش های مختلف از دولت در مجموع ۱،۵۴۹ هزار میلیارد تومان بوده است که ۶۱ درصد از آن را مطالبات اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی به ارزش ۹۵۴ هزار میلیارد تومان تشکیل داده است.

افزایش بدهی های دولت به بخش خصوصی از یک طرف، نظام بانکی و مؤسسات اعتباری را تحت فشار قرار می دهد و از طرف دیگر، پیامدهای جدی ناشی از کاهش اعتماد بخش خصوصی به دولت، بخش تولید را با چالش های جدی روبه رو خواهد کرد. افزایش تعداد پروژه های نیمه تمام و فشار نقدینگی وارده به بنگاه ها نیز از جمله اثرات جانبی آن است.

مطالبات اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی از شرکت های دولتی به اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی (هزار میلیارد تومان)

روند فصلی مطالبات بخش خصوصی از شرکت های دولتی نیز از پاییز ۱۴۰۰ تا بهار ۱۴۰۳ نشان دهنده افزایش ارزش این مطالبات در طول زمان است به طوری که مطالبات بخش خصوصی از شرکت های دولتی ۳۰۶ هزار میلیارد تومان در پایان پاییز ۱۴۰۰ به ۵۴۷ هزار میلیارد تومان در پایان بهار ۱۴۰۳ رسیده است.

۹٪؛ افزایش مطالبات اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی از شرکت های دولتی به اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی در بهار ۱۴۰۳ نسبت به زمستان سال قبل

خلاصه مطالبات بخش های مختلف از شرکت های دولتی به تفکیک طبقات مندرج در قانون رفع موانع تولید (درصد)

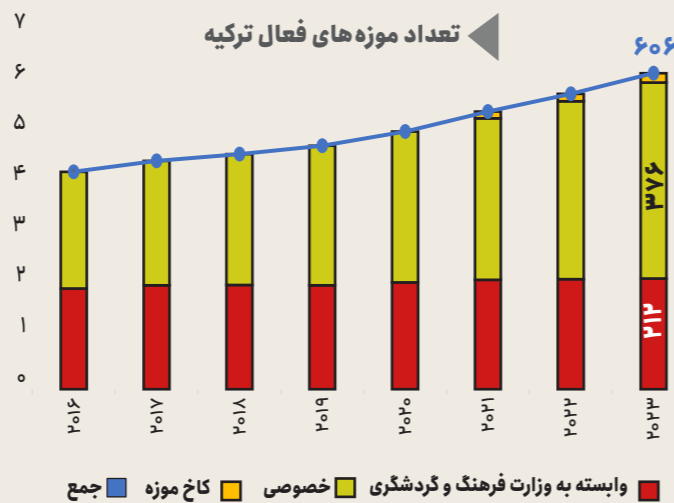
از سوی دیگر، می توان مطالبات بخش های مختلف از شرکت های دولتی نیز مورد بررسی قرار داد. بر این اساس، در پایان بهار سال جاری، مطالبات بخش های مختلف از شرکت های دولتی در مجموع ۲،۷۳۶ هزار میلیارد تومان بوده است که ۲۰ درصد آن به ارزش ۵۴۷ هزار میلیارد تومان، مطالبات اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی از این شرکت ها بوده است.

بررسی ها نشان می دهد بر اساس آخرین آمار منتشر شده، در پایان بهار ۱۴۰۳، تنها **۳۵ درصد** از بدهی های دولت به شکل بدهی های سیال بوده اند. بدهی های سیال مجموع بدهی های دولت را نشان می دهد که به صورت اوراق بهادار بوده و قابلیت معامله در بازار سرمایه را دارد. این بدهی ها شامل اصل اوراق و سود محقق شده پرداخت نشده می شود. بالا بودن سهم بدهی های غیرسیال دولت به همراه ریسک های موجود در نقدشوندگی اوراق بدهی، عدم اطمینان نسبت به تعهدات دولت به ویژه در پروژه های مشارکت عمومی- خصوصی را افزایش می دهد.

● پس از عبور از پاندمی کووید-۱۹، صنعت موزه در سال ۲۰۲۳ در ترکیه تحت تاثیر فاجعه زلزله، وقوع سیل ناشی از بحران اقلیمی و موضوعات مرتبط با موزه‌ها بوده است. همچنین در این سال یکی دیگر از مسائل مهم مربوط به موزه‌ها در ترکیه، قاچاق آثار فرهنگی به خارج از کشور بود. با این همه صنعت موزه به عنوان یکی از زمینه‌های رونق توریسم، در سال گذشته در ترکیه رشد داشته است.

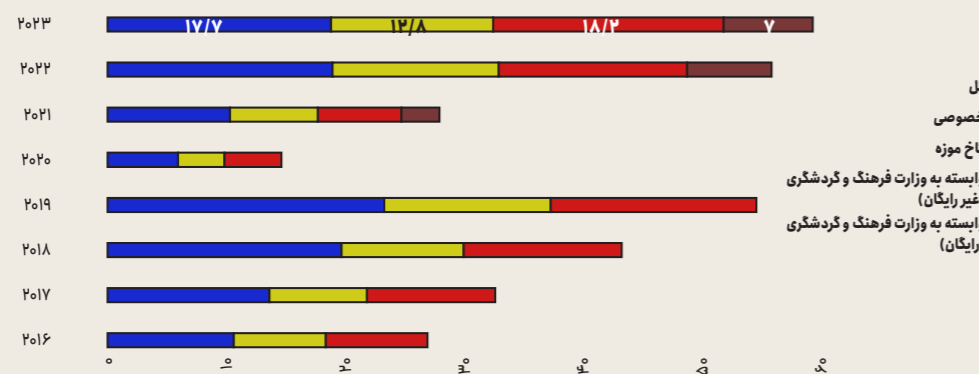
صنعت موزه ترکیه

در این کشور تعداد موزه‌ها در سال ۲۰۲۳ با ۷/۱ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۶۰۶ مورد رسید. از این تعداد ۲۱۲ موزه زیر نظر وزارت فرهنگ و گردشگری، ۳۷۶ موزه در رده موزه‌های خصوصی و ۱۸ موزه وابسته به ریاست جمهوری هستند. همچنین در ترکیه کاخ موزه‌ها همراه با ۱۴۴ محوطه باستانی، در رده فعالیت‌های صنعت موزه دسته بندی شده‌اند. در سال گذشته تعداد آثار موجود در موزه‌های ترکیه با ۳ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۳ میلیون و ۹۰۰ هزار و ۳۳۱ اثر رسید. تعداد آثار موزه‌های خصوصی با ۳۳ درصد کاهش به ۲۸۶ هزار و ۳۳۴ و تعداد آثار موزه‌های وابسته به ریاست کاخ‌های ملی با ۲/۲ درصد افزایش به ۲۷۲ هزار و ۸۳۵ اثر رسیده است. ۶۰ درصد سکه، ۲۸ درصد مواد باستان‌شناسی، ۶/۶ درصد مواد قوم‌نگاری و ۳/۶ درصد لوح است.

● نگاهی به روند کلی توسعه صنعت موزه در ترکیه نشان می‌دهد به طور کل موزه‌ها در این کشور در فاصله بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۳، ۴۵ درصد معادل ۱۸۹ موزه رشد داشته است که بیشترین رشد در بخش موزه‌های خصوصی اتفاق افتاده است و تعداد این نوع موزه‌ها از رقم ۲۲۴ در سال ۲۰۱۶ به رقم ۳۷۶ مورد رسیده است که بیانگر رشد ۶۸ درصدی می‌باشد. موزه‌های وابسته به وزارتخانه، اما با افزایش تعدادی ۱۹ موردی، تنها ۱۰ درصد تغییر را نشان می‌دهد. همچنین از سال ۲۰۲۱ کاخ‌موزه‌ها به عنوان نوع دیگری از موزه‌ها در ترکیه وارد طبقه‌بندی آماری شده‌اند.

تعداد بازدید از موزه‌های ترکیه (میلیون نفر)

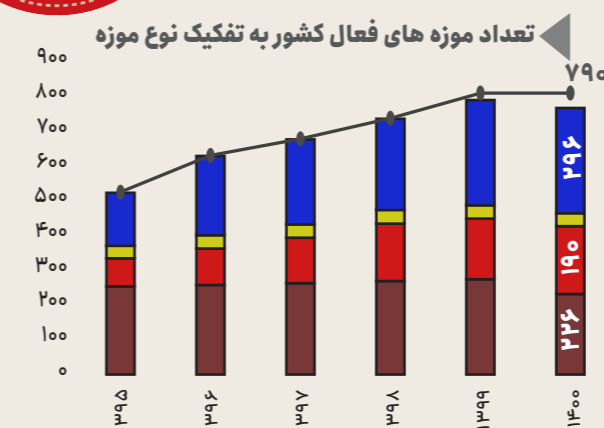

درآمد حاصل از گردشگری در موزه‌های ترکیه طی سال ۲۰۲۳ حدود **۷۷ میلیون دلار** بوده است که در مقایسه با سال قبل افزایش ۱۷ درصدی را تجربه کرده است.

موزه‌ها تنها مکان‌هایی برای نگهداری یا به نمایش گذاشتن اشیاء نیستند. موزه‌ها ضمن آن که می‌توانند نقش پیشرو در تقویت اقتصاد خلاق در سطح محلی و منطقه ای ایفا کنند، به طور فزاینده‌ای می‌توانند در حوزه‌های اجتماعی حضور داشته و به عنوان بستری برای بحث و گفتگو، تبادل فرهنگی و تشویق مشارکت عمومی عمل کنند. به همین دلیل سازمان‌های بین‌المللی بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های صنعت موزه تاکید دارند. در همین راستا یونسکو از کشورهای در حال توسعه با استفاده از پتانسیل موزه‌ها برای تقویت انسجام اجتماعی، به ویژه در میان جوامع محلی و گروه‌های محروم، حمایت می‌کند و در زمان‌های جنگ و درگیری در کشورهایمانند مصر، افغانستان، عراق و مالی که موزه‌ها در جستجوی اشیاء ارزشمند یا نمادهای هویت ملی توسط غارتگران تهدید شده‌اند، یونسکو برای ایمن‌سازی و بازسازی موزه‌ها مداخله کرده است.

صنعت موزه ایران

● در ایران موزه‌ها در چهار دسته «موزه‌های وابسته به وزارتخانه/سازمان»، «موزه‌های خصوصی»، «موزه‌های مشارکتی» و «موزه‌های غیروابسته» دسته‌بندی می‌شوند.

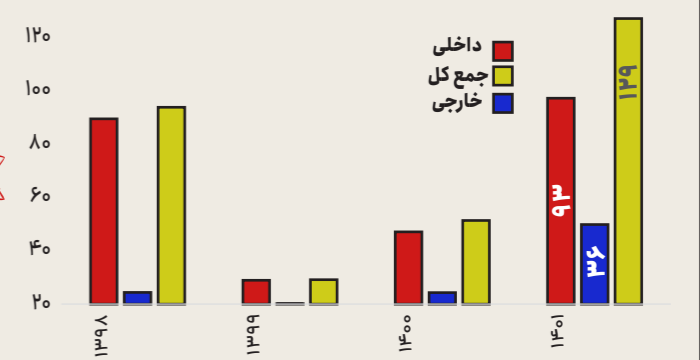
پس از شیوع پاندمی، در سال ۱۳۹۹، درآمد حاصل از گردشگری در موزه‌ها و آثار تاریخی با افت قابل ملاحظه به حدود ۱۱ میلیارد تومان رسید که تقریباً یک هشتم رقم مشابه در سال ۱۳۹۸ بوده است، اما در سال ۱۴۰۱ با احیای مجدد شرایط اقتصادی و بازگشت نسبی وضعیت گردشگری به شرایط پیش از کووید-۱۹، این صنعت تا حدی بهبود یافت و درآمد حاصل از گردشگری موزه‌ها و آثار تاریخی به حدود ۱۲۹ میلیارد تومان رسید که بخش عمده آن مربوط به گردشگران داخلی است، البته شایان ذکر است پس از سه سال متوالی درآمد حاصل از گردشگران خارجی این حوزه با افزایش قابل توجهی همراه شده و به ۳۶ میلیارد تومان رسیده است.

همزمان با رشد چشمگیر گردشگری فرهنگی در دهه‌های اخیر، تعداد موزه‌ها در سراسر جهان از ۲۲ هزار در سال ۱۹۵۷ به ۵۹ هزار در حال حاضر افزایش یافته است. این صنعت بازاری پویا دارد و به عنوان صنعتی با کارکردهای اقتصادی و اجتماعی مطرح است.

بازدید از موزه‌ها با انگیزه‌های مختلفی از جمله پژوهش یا حتی آموزش و تفریح و گذران اوقات فراغت توسط خانواده‌ها صورت می‌پذیرد. در ایران موزه‌ها در چهار دسته «موزه‌های وابسته به وزارتخانه/سازمان»، «موزه‌های خصوصی»، «موزه‌های مشارکتی» و «موزه‌های غیروابسته» دسته‌بندی می‌شوند. در سال ۱۴۰۰ موزه‌های غیروابسته با تعداد ۲۹۶ موزه، بیشترین تعداد و موزه‌های مشارکتی با عدد ۳۸، کمترین تعداد موزه‌های فعال را تشکیل داده‌اند. تعداد موزه‌های خصوصی در این سال ۱۹۰ و تعداد موزه‌های وابسته به وزارتخانه یا سازمان نیز ۲۲۶ موزه بوده است. تعداد موزه‌های یاد شده نسبت به سال ۱۳۹۵ تغییراتی داشته است؛ به این صورت که تعداد کل موزه‌ها در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۵ (۵۱۲ موزه)، ۲۷۸ عدد یعنی ۵۴ درصد رشد داشته است. موزه‌های غیروابسته در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۵ (۱۳۹ موزه)، ۱۵۷ عدد یعنی ۱۱۳ درصد رشد را نشان می‌دهد. تعداد موزه‌های مشارکتی تقریباً تغییری نداشته است و اما تعداد موزه‌های خصوصی، ۱۱۱ عدد یعنی ۱۴۱ درصد رشد داشته و تعداد موزه‌های وابسته به سازمان یا وزارتخانه نیز با ۵ درصد کاهش از عدد ۲۳۷ در سال ۱۳۹۵ به عدد ۲۲۶ در سال ۱۴۰۰ رسیده است.

درآمدهای حاصل از گردشگری در موزه‌ها و آثار تاریخی کشور به تفکیک گردشگران داخلی و خارجی (میلیارد تومان)

منبع داده‌ها: سالنامه آماری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و مرکز آمار ترکیه

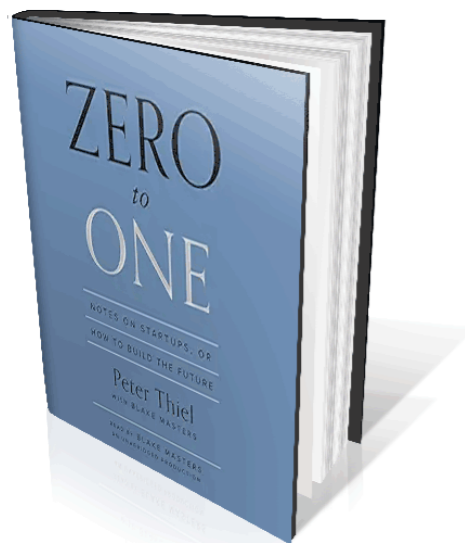
معرفی کتاب

صفر تا یک

یادداشت هایی درباره استارت آپ ها یا نحوه ساختن آینده

Peter Thie, Blake Masters

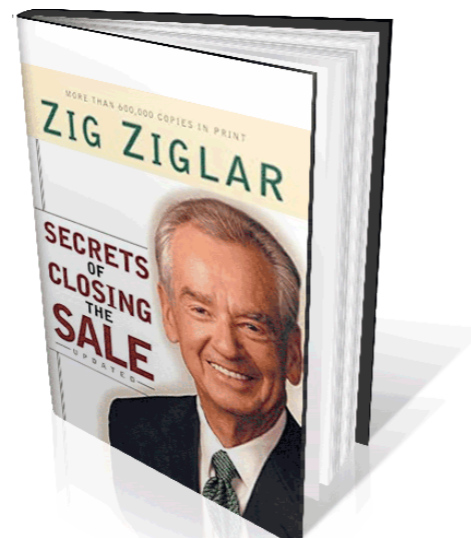
این کتاب ایده های کاملاً جدید و تازه ای در مورد چگونگی ایجاد ارزش در جهان ارائه می کند. کتاب صفر تا یک درباره نحوه ایجاد شرکت هایی است که چیزهای جدید ایجاد می کنند. این کتاب هیچ فرمولی برای موفقیت ارائه نمی دهد. پارادوکس آموزش کارآفرینی این است که چنین فرمولی لزوماً نمی تواند وجود داشته باشد. از آنجا که هر نوآوری جدید و منحصر به فرد است، هیچ مرجعی نمی تواند به طور مشخص نحوه نوآوری را تجویز کند. نویسنده در پیشگفتار کتاب عنوان کرده است: قدرتمندترین الگویی که من متوجه شده ام این است که افراد موفق در مکان های غیرمنتظره ارزش پیدا می کنند و این کار را با فکر کردن به تجارت از اصول اولیه به جای فرمول ها انجام می دهند. این کتاب از دوره ای درباره استارت آپ ها که در سال ۲۰۱۲ در استنفورد تدریس کردم، نشأت می گیرد. دانشجویان کالج می توانند در چند تخصص فوق العاده ماهر شوند، اما بسیاری از آنها هرگز نمی آموزند که با این مهارت ها در جهان گسترده تر چه کنند. هدف اصلی من از تدریس در کلاس این بود که به دانش آموزان کمک کنم تا فراتر از مسیرهای تعیین شده توسط تخصص های دانشگاهی به آینده وسیع تری که باید خلق کنند، ببینند. دلیلی وجود ندارد که آینده فقط در استنفورد، یا در کالج، یا در سیلیکون ولی اتفاق بیفتد.

رازهای نهایی کردن فروش

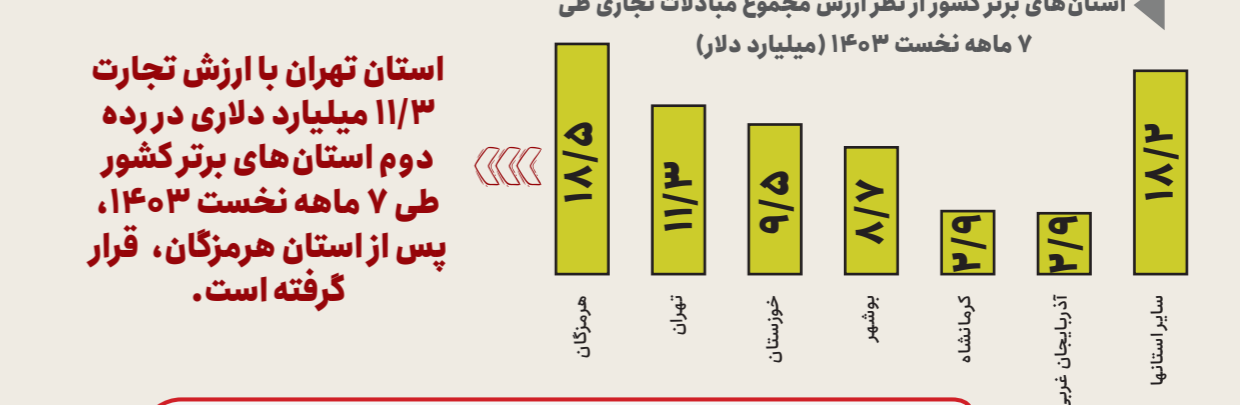
Zig Zigler

بهترین راه برای متقاعد کردن کسی به اقدام چیست؟ آیا مشتریان، مشتریان یا بیماران ما معتقدند که ما به دنبال بهترین منافع آنها هستیم؟ اینها فقط چند سوال است که متخصصان موفق باید هر روز از خود بپرسند. این کتاب سرشار از داستان های سرگرم کننده و تصاویر واقعی است و رازهای نهایی کردن فروش، استراتژی ها و دستورالعمل هایی را که برای مهارت در هنر متقاعدسازی موثر نیاز دارید، در اختیار شما قرار می دهد. با این کتاب چگونگی انتقال گرما، اشتیاق و صداقت و نحوه استفاده از پیش از یکصد بسته خلاقانه افزایش بهره وری و حرفه ای بودن درغلبه بر دلایل اساسی که مردم خرید نمی کنند را خواهید آموخت. اصول موفقیت زیگ زیگلار به راحتی قابل درک و اعمال و بسیار تأثیر گذار است. با استفاده از روش های اثبات شده او، می توانید با اشتیاق و اعتماد به نفس با مشتریان احتمالی خود روبرو شوید. در چند دهه گذشته ده ها و شاید صدها کتاب در حوزه خودیاری برای فروشندگان منتشر شده است، اما این کتاب ها عموماً توسط نظریه پردازانی نوشته شده که در فروش حضوری فعال نبوده اند. ویژگی این کتاب آن است که هر ایده ارائه شده ای، قبلاً توسط زیگ یا فروشنده استاد دیگری آزمایش شده است و به این ترتیب، کتاب را می توان برای آموختن و تجربه در زمینه فروش دانست. کتاب در سال ۲۰۱۶ در قالب ۴۳۷ صفحه توسط نشر Embassy Books به زبان انگلیسی منتشر شده است.

● طی ۷ ماهه نخست ۱۴۰۳، ارزش کل تجارت غیرنفتی کشور حدود ۷۲ میلیارد دلار بوده که رشد حدود ۱۲ درصدی را در مقایسه با ۷ ماهه ۱۴۰۲ تجربه کرده است.

● سهم صادرات غیرنفتی از کل ارزش تجارت طی مدت مذکور حدود ۴۵ درصد بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل با کاهش حدود ۱/۱۲ واحد درصدی همراه شده است.

در صورت تداوم کاهش سرعت تضعیف تراز تجاری غیرنفتی، ایران می تواند با تقویت صادرات غیرنفتی و مدیریت واردات، ضمن کاهش فشارهای ارزی، از وابستگی به نفت عبور کرده و به تعادل پایدار در تجارت خارجی دست یابد. این روند می تواند صادرات غیرنفتی را به موتور اصلی رشد اقتصادی تبدیل کند.

* ارقام ارزش تجارت براساس گمرکات هراستان محاسبه شده است

معاونت بررسی های اقتصادی
 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
 TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
 INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE